

VALLÁS ÉS ESZTÉTIKA

Dr. Fila Béla 1933. augusztus 31-én, egy erdészcsalád hetedik gyermekéeként Pótharasztpusztán született. Életének meghatározó tényezője az alföldi táj szabad, nyitott horizontja. Az elemi iskolát Kecskeméten végezte. A budapesti Széchenyi István Gimnáziumban érettségizett. A Központi Szemináriumban — 1959-ben — teológiai doktorátussal fejezte be teológiai tanulmányainak első szakaszát.

1959-1963-ig káplán-hitoktatóként működött Vecsésen, Cegléd-
den és Hódmezővásárhelyen. 1963-1970-ig a szegedi Hittudományi
Főiskola filozófiai tanszékén filozófiát tanított. Közben 1965-1967-
ig a római Pápai Magyar Intézet ösztöndíjasaként a Gregoriana Pápai
Egyetem Filozófiai Fakultásán filozófiai tanulmányokat folytatott,
ahol licenciat majd laurea szigorlatot tett.

1970-ben a szegedi Papnevelő Intézet prefektusaként politikai
konfliktus miatt teológiai tanári működése megszakadt és plébánosi
feladattal bízták meg.

1985 augusztusában a budapesti Hittudományi Akadémián a
dogmatikatanszék tanárává nevezték ki. Tanári működése idején
Dogmatikai előadások címmel a Hittudományi Akadémia Kiadvá-
nyai között hat kötetben jelentették meg az összefoglaló művét. Teo-
lógiai tanársága idejéért több emlékkönyvet állított össze. Tagja volt a
Teológia és a *Communio* folyóiratok szerkesztőbizottságának.

2001-ben a hódmezővásárhelyi Belvárosi Plébániára költözött,
ahol visszavonultan folytatja lelkipásztori munkáját, de a teológiát
továbbra is tanulmányozza, alkalmanként felkérésre előadásokat tart.

(Részletek Tózsér Endre SchP.: Fila Béla életrajza című munkájából)

Isten és az ember személyes kapcsolatának elméleti és gyakorla-
ti kérdéseivel foglalkozik a vallás. Az esztétika feladata, hogy életben
tartsa a szépség ragyogását, feldolgozza természetben a műalkotások-
ban megjelenő szépséget, és tisztázza a befogadóra gyakorolt hatását.

Az emberiség életében mindig összetartozott a vallás és a szép-
ség, kölcsönösen hatottak egymásra. Két szempontból vizsgálhatjuk

Belvárosi római katolikus templom
(fotó: Gaál Györgyi)

Assiszi Szent Ferenc
(fotó: Gaál Györgyi)

meg ezt az összefüggést. Egyrészt konkrét műalkotások tanúskodnak
erről, másrészt néhány elméleti megfontolás is megvilágítja ezt a
konkrét és lényegi kapcsolatot.

Ha elmegyünk egy templom mellett, általában feltűnik, hogy mű-
vészetileg kidolgozottan észleljük építészeti stílusát. És ha még be is
lépünk a templomba, azonnal művészi alkotásokat veszünk észre: az
oltárt, a szószéket, a szentek szobrai, festményeket, a művészies
kialakított szent teret. Meghatározott időben istentiszteleten is részt ve-
hetünk. Ekkor megszólal az orgona, felcsendülnek az egyházi énekek,
a gregorián ének, sőt még énekkari és zenekari élményben is része-
sülhetünk jelentős ünnepeken. Még a pap öltözte is jelzi a szent cse-
lekményt. Recitáló, emelkedett, vagy éneklő hangja áhítatot ébreszt.
Ünnepek és vallási események alkalmából felemelő szertartások ta-
núi lehetünk. Kiemelt jelentősége van a Szentírás felolvasásának és
a szentbeszédnek. Jó esetben retorikailag szépen felépített és kidolgo-
zott beszédet is hallhatunk. Ünnepi hangoltság tölti be lelkünket, úgy
a templom magányos csendjében, mint a szertartások áhítatot keltő
rendjében és szépségében. Másképp fejt ki esztétikai hatást egy eskü-
vői szertartás örömteli eseménye; egy keresztelekor érezzük az élet
szentségét, a temetés komor hangulatát, a mély fájdalmat és búcsúzás
megszenteli az imádságos áhítat, felkelti az örök élet reménységét. És
még sok, az élet minden területét átfogó szertartások mind felemelik a
lelket, megtisztítják és szent áhítatra indítanak.

Vallás és művészet az emberi élet két különböző területe ugyan,
de mélyen összetartoznak. Kezdetből fogva igénybe vette a művésze-
tet a vallásos ember, hogy a szépség segítségével érzékelhető módon
kifejezze sajátos tárgyát, a szentséget. Minden művészi tevékenység,
az építészet, a szobrászat, a festészet, a tánc, a zene, a költészet, és
minden művészi alkotás alkalmas arra, hogy észlelhetővé és szemlél-
hetővé tegye a Szent Titkot. Még a kifejezett vallási tevékenységen kí-
vül is a vallásosság igen mély inspirációt jelentett különböző művészi
alkotásoknak. Igaz, a modern technikai racionalitás feltételei közepette
nehezebbé vált a valóság mélységének és egészének kialakítására tö-
rekvő művészi alkotás, amely szerint Isten jelenlétét teljesebben lehet
feltárni. Hatásosan kidomborítja a szépség a dolgok jóságának igazsá-
gát felragyogtatja az igazság jóságát, a végső igazságot és valóságot.

Ha a művészi szép úgy jellemezhető, mint hatásosan kifejezett teljesség, akkor képessé tesz arra, hogy felülemelkedjünk a mindennapiságon, áthatoljunk a technikai racionalitáson, a dolgok első pillantásra magától értetődőnek tűnő felszínén, és kapcsolatba kerülünk a rejtett szent valósággal. Ekkor a valóság, az élet, teljesebben mutatkozik meg, a szépség előtt megnyílik a lélek, hagyja, hogy megérintse és átalakítsa. Minden hiteles művészet a valóság mélységét és az ember legmélyebb bensőségét ragadja meg. Olykor a művész törekszik véges emberi vállalkozásként, hogy megváltást igérjen, betörjön a végtelenségbe, és kifejezze a kifejezhetetlent. És ha ilyenkor elszakad a hiteles vallástól, akkor korlátlanul tűnő szabadságélményében valláspótlékként is felléphet. Jelenlegi életünkben a szépen kifejezett dolgok és események mindig csak jelek, a Szent Titok szelelei. Minden dolog létében rejlik a szépség kiemelése és kidolgozása felragyogtatja a igazságot, a jószágot és a szentséget. Ábrázoló, szemléltető erejével a művész Isten teremtő nagyságának és szentségének kinyilvánítása lehet. Nélkülözhetetlen a szépség felragyogása a vallásos életben és a kultúrában, mert általa részesevünk az ünneplés örömeiben. Összegyűjtí, elrendezi és kifejezi a művész a szépség töredékeit, a szimbólumokat, és beilleszti az egyház közösségi életébe, az egyén életébe. Előlegként részesedünk egy jobb, teljesebb világban a szép műalkotásokon keresztül.

Mária oltár
(fotó: Benyhe András)

Életünk reménységgel és örömmel telítődik a szépen kialakított dolgokon keresztül, bizván abban, hogy életünk töredékei egyszer majd egy végleges és teljes egészévé rendeződnek. A szépség világossága, tisztasága, aránya és sugárzása képessé teszi a lelket Isten imadására, a természet szeretetére, és arra, hogy összhangba kerüljön a valóság egészével és teljességével.

Fila Béla

„Hódmezővásárhely a magyar Provence, hol és honnan s melyben sűrűen zúg a hír, s ahol a misztrál oly bejáratos, mint akár Arles-ben.”

Ady Endre: A Magyar Provence
= Világ, 1912. január 20.

ELISMERÉSEK

Allami kitüntetésekben részesültek október 23-a alkalmából a jeles vásárhelyiek is, akik a Magyar Tudományos Akadémián rendezett díjátadó ünnepségen vehették át díjaikat.

A Magyar Köztársasági
Ezüst Érdemkereszt kitüntetését
Hegedűsné Dékány Magdolna
nyugalmazott művészeti referens

a Magyar Köztársasági Érdemrend
Lovagkereszt kitüntetését
Almási István alpolgármester

a Magyar Köztársasági
Arany Érdemkereszt kitüntetését
Simon Ferenc,
a Bethlen Gábor Református Gimnázium tanára.

A Néprajzi Múzeumban rendezett ünnepségen
vette át
Szenti Tibor
író, néprajzkutató a
Magyar Köztársasági Érdemrend
Lovagkereszt kitüntetését

a Népművészet Ifjú Mestere díjat
Bereczné Lázár Nóra.

A Helyi Önkormányzatokért Díjat
Gila Andrásné,
a Kovács-Kürty Időskorúak Otthonának szakmai
vezetőhelyettese kapta.

A Magyar Köztársasági Érdemrend Középkereszt a Csillaggal kitüntetését - korábban a parlamentben - vette át
Wendelin von Boch-Galhau,
a Villeroy&Boch cégcsoport
igazgatótanácsának elnöke.

Hódmezővásárhely Megyei Jogú Város
Önkormányzata posztumusz
Pro Urbe díjat adományozott

Lucien Hervé
fotóművész és
dr. Benyhe János
műfordító, író, publicista, irodalomtörténész,
nyelvűvelő, nyugalmazott nagykövetség.

Templombelső
(fotó: Gaál Györgyi)